

Bir Vakıf Üniversitesinin Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Öğrencilerinin Genel Yaşam Doyumu Düzeyleri ve İlişkili Faktörler

Nurten ELKİN*

Öz

Amaç: Bu çalışmada bir vakıf üniversitesinin Sağlık Bilimleri Yüksekokulu öğrencilerinin genel Yaşam Doyumu düzeyleri ve ilişkili faktörlerin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Bu çalışmanın evrenini, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu'nda 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında öğrenim gören tüm öğrenciler oluşturmuştur (N=1200). Çalışmanın örnekleme ulaşılabilen ve çalışmayı kabul eden 503 öğrenci alınmıştır. Çalışmada Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale-SWLS) ve 24 sorudan oluşan ve çalışmacı tarafından hazırlanmış olan Bilgi Formu kullanılmıştır. Öğrencilere anket uygulanmadan önce çalışmayla ilgili bilgi verilerek sözlü onamları alınmıştır. Bu çalışmanın verileri; SPSS 16.0 Windows ve Excel programları ile Yüzdeler frekans, Aritmetik ortalama, Standart sapma, T testi ve Tek yönlü Varyans (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılımına uygunluğu tek örneklem Kolmogorov Smirnov testi ile test edilmiş ve anlamlılık değeri 0,05'ten büyük olduğu için parametrik testler kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 21.75 ± 1.52 (min=17-max=28) yıl olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin % 74.8'i kadın, % 97.8'si bekâr olup %17.5'i Sosyal Hizmet, %16.7'si Odyoloji, %16.1'i Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, %14.9'u Hemşirelik, %14.7'si Çocuk Gelişimi, %12.5'i Beslenme ve Diyetetik, %7.6'sı Sağlık Kurumları İşletmeciliği bölümündedir. Katılımcıların bireysel özellikleri incelendiğinde; %42.7'sinin ailesinin yanında kaldığı, %84.9'unun çalışmadığı, %67.4'ünün sosyal etkinliklere katılmadığı, %50.1'inin akademik başarı algısının orta düzeyde olduğu, %52.9'unun arkadaş ilişkilerini orta olarak tanımladığı, %45.1'inin sosyal ilişkilerden

---

Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Geliş Tarihi: 10.05.2017 **Kabul Tarihi:** 19.07..2017

* Yrd. Doç. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye,

E-posta: nelkin@gelisim.edu.tr

nadiren memnun kaldığı bilgisine ulaşılmıştır. Katılımcıların Yaşam Doyumu Toplam Puan ortalaması 22.33 ± 6.58 (min=5, max=35) olarak bulunmuştur. Katılımcıların Yaşam Doyumu puan ortalamalarına bakıldığında; kadınlarda, Beslenme ve Diyetetik bölümü 4.sınıf öğrencilerinde; gelir durumu iyi olanlarda; akademik başarı durumu orta olanlarda, yurttan kalanlarda, ilçede yaşamını sürdürenlerde, arkadaşlık ilişkileri iyi olanlarda, anne eğitim düzeyi ilköğretim olanlarda, baba eğitim düzeyi okuryazar olanlarda, sosyal etkinliklere katılanlarda daha yüksek bulunmuştur.

Sonuç: Araştırmamızın sonucunda; Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Öğrencilerinin genel yaşam doyumları orta düzeydedir. Çalışmada gelir durumu ile Yaşam Doyumu arasında ve arkadaşlık ilişkileri ile yaşam doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaşam doyumunu, sağlık bilimleri, üniversite öğrencileri.

General Life Satisfaction Levels and Related Factors of a School of Health Sciences of a Foundation University

Abstract

Aim: In this study, it was aimed to investigate the general life satisfaction levels and related factors of the students of the School of Health Sciences of a foundation university.

Method: This is a descriptive type research. The universe of this study consisted of all the students who attended the College of Health Sciences in the academic year 2015-2016 (N=1200). 503 students who were attainable and accepted were included in the sample of the research. In the research, the Satisfaction with Life Scale (SWLS) and the 24-item information form prepared by the researcher were used. Verbal approvals were obtained by informing the students about the work before the questionnaire was applied. The data of this study was analyzed with SPSS 16.0 Windows and Excel programs using Percentile frequency, Arithmetic mean, Standard deviation, T test and One way variance (ANOVA). The suitability of the data for normal distribution was tested by the single sample Kolmogorov Smirnov test and parametric tests were used because the significance value was greater than 0.05.

Findings: The mean age of the students was 21.75 ± 1.52 (min=17-max=28). Students participating in the research; 74.8% were female, 97.8% were single and 17.5% were studying at Social Work Department, 16.7% were studying at Audiology, 16.1% were studying at Physiotherapy and Rehabilitation, 14.9% were studying at Nursing, 14.7% were studying at Child Development, 12.5% were studying at Nutrition and Dietetics,

7.6% were studying at Health Care Management. That was found when the individual characteristics of the participants are examined; 42.7% were staying with their family, 84.9% were not working, 67.4% were not participating in social activities, 50.1% had a medium level of academic achievement, 52.9% defined moderately their friendship relations, 45.1% were seldom satisfied with social relations. The participants' Life Satisfaction Total Points average was 22.33 ± 6.58 (min=5, max=35). The scores was found higher when the average life satisfaction scores of the participants are examined; in women students in 4th grade of Nutrition and Dietetics; in who have good incomes; in whose academic achievements are middle; in who are living in the dormitories, in those who continued their lives in the county, in the ones with good friendship relations, in the level of mother education was primary education, in the level of father education was literate and in participants in social events.

Conclusion: As a result of our research; The general life satisfaction of students of School of Health Sciences is medium. Statistical significance was found between income level and life satisfaction and between friendship relations and life satisfaction in the study.

Keywords: Life satisfaction, health sciences, college students.

Giriş

Yaşam Doyumu, belirli bir duruma dair değil, tüm yaşam boyunca elde edilen doyum olarak ifade edildiği için kişinin tüm yaşamını ve bu yaşamın çok çeşitli boyutlarını içerir^{1,2}. Yaşam Doyumu kavramı ilk kez Neugarten, Havinghurst ve Tobin (1961) tarafından, kişinin beklentileriyle elinde olanların yani sahip olduklarının karşılaştırılmasıyla elde edilen durum ya da sonuç olarak tanımlanmıştır³. Diener (1996) ise Yaşam Doyumunu bireyin genel memnuniyeti ve hayata ilişkin olumlu değerlendirmelerinin toplamı olarak tanımlar⁴. Yaşam Doyumu; mutluluk, moral gibi açılardan iyi olma durumunu ve yaşam içerisinde olumlu duygunun olumsuz duyguya egemen olmasını ifade eder⁵. Yaşam Doyumu, literatürde öznel iyi oluş kavramıyla birlikte ve hatta çoğu zaman birbirinin yerine kullanılan kavramlardır. Diener'e (2004) göre toplumlarda eğitim, sağlık ve çevre alanlarında sunulan hizmetlerin hedefi öznel iyi oluşu sağlamak olmalıdır^{6,7}. Akademik yaşamın ve eğitim olanaklarının yaşam doyumu üzerinde olumlu etkisi olduğu yapılan çalışmalarda görülmektedir⁸. Bireyin

yapacağı işten tatmin olması, başarıma isteği gibi duyguları yoğun bir şekilde yaşadığı ve yaşama ilişkin algı ile değerlendirmeleri daha çok yaptığı üniversite öğrenciliği döneminde, Yaşam Doyumunun hayatını önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir. Tüm bu görüşler doğrultusunda; Yaşam Doyumu kavramının eğitim süreci içerisinde değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, özellikle de sağlık hizmeti verecek meslek mensuplarının yetiştirildiği Sağlık Bilimleri Yüksekokulu öğrencilerinin hastalara biyopsikososyal yani bütüncül yaklaşımlarda bulunabilmeleri ve doğru iletişimlerinin sağlanabilmesi açısından kendi Yaşam Doyumu düzeyleri ve bunlarla ilişkili faktörlerin bilinmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın amacı; Sağlık Bilimleri Yüksekokulu öğrencilerinin Yaşam Doyumu düzeyleri ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Bu araştırmanın evreni, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu'nda 2015-2016 Bahar dönemindeki öğrencilerin tamamını kapsayacak şekilde planlanmıştır (N=1200). Çalışmanın yapıldığı tarihlerde okula gelmeme (N=348), çalışmaya katılmayı kabul etmeme (N=226) ve anketlerin eksik doldurulması nedeniyle (N=123) toplam 697 kişi çalışma kapsamı dışında kalmış ve sonuç olarak 503 öğrenciyi kapsamaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilişkin veri toplama uygulamaları 08.02.2016-13.02.2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale-SWLS) ve 24 sorudan oluşan ve araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Bilgi Formu kullanılmıştır. Öğrenciler bir derslikte toplanarak çalışmaya ilgili bilgilendirilerek sözlü onamları alınmıştır. Öğrencilerin anketleri doldurma süreleri yaklaşık 15 dakikadır.

Yaşam Doyumu Ölçeği: Araştırmada, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu öğrencilerinin Yaşam Doyumlarını ölçmek amacıyla, Diener ve arkadaşları tarafından 1985 yılında geliştirilen Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) - The

Satisfaction with Life Scale (SWLS) kullanılmıştır. Yaşam Doyumu Ölçeği, bireylerin yaşamlarından aldıkları doyumunu belirlemek amacıyla geliştirilmiştir⁹. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Köker (1991) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması Dağlı ve Baysal(2016) tarafından yapılmıştır¹⁰. Ölçek; "Yaşamım birçok yönüyle ideallerime yakın.", "Yaşam koşullarım çok iyi.", "Yaşamımdan hoşnutum.", "Şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim." ve "Yeniden dünyaya gelseydim yaşamımdan hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim." ifadelerinden oluşan bir kendini değerlendirme ölçeğidir¹¹. Ölçek, likert tarzı 7 dereceli (1: Kesinlikle katılmıyorum – 7: Kesinlikle katılıyorum) 5 maddeden oluşmaktadır. Diener ve arkadaşları orijinal çalışmada ölçeğin güvenirliğini Alpha = .87 olarak, ölçüt bağımlı geçerliğini ise 82 olarak bulmuşlardır. Yaşam Doyumu ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 35, en düşük puan ise 5'tir. Ölçekten alınan puanın düşük olması Yaşam Doyumunun düşük olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ölçeğin değerlendirilmesinde puan artışı, bireyin Yaşam Doyumunun yüksek olduğunu göstermektedir⁵.

Bilgi Formu: Araştırmada örnekleme oluşturan bireylerin demografik özellikleri ile ilgili bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan ve cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, medeni durum, aile tipi, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim durumu, gelir durumu, çalışma durumu, sosyal etkinliklere katılma durumu, akademik başarı durumu, mesleği isteyerek seçme durumu ve sosyal ilişkilerden memnuniyet durumunu içeren 24 soruluk "Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Verilerin analizi

Bu araştırmanın verileri; SPSS 16.0 Windows ve Excel programları ile Yüzdellik frekans, Aritmetik ortalama, Standart sapma, T testi ve Tek yönlü Varyans (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılımına uygunluğu tek örneklem Kolmogorov Smirnov testi ile test edilmiş olup, istatistiksel olarak anlamlılık $p < 0,05$ 'dir.

Etik Kurul Onayı: Çalışmanın yapılabilmesi için İstanbul Gelişim Üniversitesi'nden 14.12.2015 tarih ve 2015-21-2 sayılı yazı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Araştırmanın bir üniversitede yapılmış olması ve 503 kişi ile sınırlı kalması önemli sınırlılıklarıdır.

Bulgular

Öğrencilerin yaş ortalaması 21.75 ± 1.52 (17-28) yıl olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin %74.8'i kadın, %97.8'si bekâr olup %17.5'i Sosyal Hizmet, %16.7'si Odyoloji, %16.1'i Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, %14.9'u Hemşirelik, %14.7'si Çocuk Gelişimi, %12.5'i Beslenme ve Diyetetik, %7.6'sı Sağlık Kurumları İşletmeciliği bölümündedir. Katılımcıların %39'unun ikinci sınıfta öğrenim gördüğü, %75.7'sinin çekirdek aileye sahip olduğu, %64'ünün çocukluğunu ilde geçirdiği ve %69'unun gelirinin orta olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerinin eğitim durumları incelendiğinde; anne eğitim düzeyinin %37.8'i ve baba eğitim düzeyinin %40.6'sı ortaöğretim olarak bulunmuştur. Gelir durumlarına bakıldığında %69.0' unun orta düzeyde olduğu bilgisine ulaşılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerinin Dağılımı (n=503)

	Bireysel Özellikler	N	%
Cinsiyet	Kadın	376	74.8
	Erkek	127	25.2
Medeni Durum	Evli	11	2.2
	Bekâr	492	97.8
Bölüm	Sosyal Hizmet	88	17.5.
	Odyoloji	84	16.7
	FTR(Fizyoterapi ve reh.)	81	16.1
	Hemşirelik	75	14.9
	Beslenme ve Diyetetik	74	14.7
	Çocuk Gelişimi	63	12.5
	Sağlık Kurumları İşl.	38	7.6
Sınıf	1. sınıf	160	31.8
	2. sınıf	196	39.0
	3. sınıf	89	17.7
	4. sınıf	58	11.5

	Bireysel Özellikler	N	%
Aile Tipi	Çekirdek aile	381	75.7
	Geniş aile	106	21.1
	Parçalanmış aile	16	3.2
Annenin Eğitim Durumu	Okuryazar değil	32	6.4
	Sadece okur-yazar	23	4.6
	İlköğretim	177	35.2
	Ortaöğretim	190	37.8
	Yükseköğretim	81	16.1
Babanın Eğitim Durumu	Okuryazar değil	3	0.6
	Sadece okur-yazar	19	3.8
	İlköğretim	138	27.4
	Ortaöğretim	204	40.6
	Yükseköğretim	139	27.6
Çocukluğunu geçirdiği yer	Köy	35	7.0
	İlçe	145	28.8
	İl	323	64.2
Gelir Düzeyi	Düşük	25	5.0
	Orta	347	69.0
	İyi	131	26.0

Katılımcıların bireysel özellikleri incelendiğinde; %42.7'sinin ailesinin yanında kaldığı, %84.9'unun çalışmadığı, %67.4'ünün sosyal etkinliklere katılmadığı, %50.1'inin akademik başarı algısının orta düzeyde olduğu, %52.9'unun arkadaş ilişkilerini orta olarak tanımladığı, %45.1'inin sosyal ilişkilerden nadiren memnun kaldığı, %75.9'unun ailesinden harçlık aldığı ve %88.1'inin mesleğini isteyerek seçtiği bilgisine ulaşılmıştır (Tablo 2).

**Tablo 2. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerinin Dağılımı (Devam)
(n=503)**

	Bireysel Özellikler	N	%
Nerede Kaldığı	Ailesinin yanında	215	42.7
	Yurtta	139	27.6
	Arkadaşları ile evde	104	20.7
	Diğer	45	8.9
Çalışma Durumu	Çalışıyor	76	15.1
	Çalışmıyor	427	84.9
Sosyal Etkinliğe Katılma Durumu	Katılıyor	164	32.6
	Katılmıyor	339	67.4
Akademik Başarını Tanımlama	İyi	58	11.5
	Orta	252	50.1
	Kötü	193	38.4
Arkadaş İlişkilerini Tanımlama	İyi	180	35.8
	Orta	266	52.9
	Kötü	57	11.3
Sosyal İlişkilerden Memnuniyet Durumu	Hiç memnun değil	57	11.3
	Nadir memnun	227	45.1
	Sık sık memnun	219	43.5
Harçlık Karşılanan Yer	Aile	382	75.9
	Burs ve kredi	80	15.9
	Kendi çalışması	41	8.2
Mesleğini İsteyerek Seçme Durumu	Evet	443	88.1
	Hayır	60	11.9

Katılımcıların bazı özelliklerine göre Yaşam Doyumu puan ortalamalarına bakıldığında; cinsiyet dağılımlarına göre değerlendirildiğinde kadınlarda; öğrenim gördükleri bölüm ve sınıfa göre Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinde ve 4.sınıf öğrencilerinde; gelir durumu iyi olanlarda; akademik başarı durumu orta olanlarda, yurttan kalanlarda, ilçede yaşamını sürdürenlerde, arkadaşlık ilişkileri iyi olanlarda, anne eğitim düzeyi ilköğretim olanlarda, baba

eğitim düzeyi okuryazar olanlarda, sosyal etkinliklere katılanlarda daha yüksek bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Bazı  zelliklerine Göre Yaşam Doyumları Puan Ortalamaları

Bireysel �zellikler		n	Sıra Ort.	χ^2/Z
Cinsiyet	Kadın	376	257,73	-1,52
	Erkek	127	235,02	
�đrenim gördüğü bölüm	Sosyal Hizmet	88	256,90	7,85
	Odyoloji	84	251,73	
	Fizyoterapi ve Reh.	81	264,59	
	Hemşirelik	75	221,83	
	�ocuk Gelişimi	74	236,65	
	Beslenme ve Diyetetik	63	284,09	
	Sağlık Kurumları �řl.	74	250,64	
�đrenim gördüğü sınıf	1.sınıf	160	253,75	4,64
	2.sınıf	196	236,81	
	3.sınıf	89	266,96	
	4.sınıf	58	275,56	
Gelir Durumu	Düşük	25	2017,80	12,89
	Orta	347	241,12	
	İyi	131	289,26	
Akademik başarı durumu	İyi	58	248,09	4,81
	Orta	252	265,66	
	Kötü	193	235,53	
Kaldığı yere göre	Ailesiyle	215	251,42	2,90
	Yurtta	139	364,37	
	Arkadaşlarıyla	104	249,42	
	Diğer	45	222,52	
En uzun yařanılan yer	Köy	35	244,64	0,67
	İlçe	145	260,18	
	İl	323	249,13	

Bireysel Özellikler		n	Sıra Ort.	χ^2/Z
Arkadaşlık ilişkilerine göre	İyi	180	273,32	12,35
	Orta	266	249,51	
	Kötü	57	196,29	
Anne eğitim durumuna göre	Okuryazar değil	32	205,59	6,22
	Okuryazar	23	216,46	
	İlköğretim	177	265,67	
	Orta öğretim	190	252,11	
	Yükseköğretim	81	250,31	
Baba eğitim durumuna göre	Okuryazar değil	3	102,67	4,00
	Okuryazar	19	268,84	
	İlköğretim	138	265,67	
	Orta öğretim	190	253,73	
	Yükseköğretim	139	258,77	
Sosyal etkinlik durumu	Katılan	164	253,61	-0,17
	Katılmayan	339	251,22	

Katılımcıların Yaşam Doyumu Toplam Puan ortalaması 22.33 ± 6.58 (min=5, max=35) bulunmuştur.

Tartışma

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalaması 22.33 ± 6.58 olarak bulunmuştur. Yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde Özdemir (2015)'in üniversite öğrencilerinde yaptığı Yaşam Doyumu çalışmasında; öğrencilerin, Yaşam Doyumu Ölçeğinden elde edilen puanların ortalaması 4.45'tir¹². Özgen (2012)'in yine üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında; Yaşam Doyumu puan ortalaması $21,6 \pm 6,0$ olarak bulunmuştur². Bu çalışmalarla karşılaştırıldığında çalışmamızdaki Yaşam Doyumu puan ortalaması yüksek bulunmuştur. Diğer ülkelerde yapılan Yaşam Doyumu çalışmalarının puan ortalamaları ile karşılaştırırken Yaşam Doyumunun kültürel özelliklerden ve diğer sistemlerden önemli oranda etkilendiğini de göz ardı etmemek gerekmektedir^{13,14}. Yapılan çalışmalar sonucunda; ekonomik açıdan gelişmiş

Kuzey-Batı Avrupa, Angola-Amerika ülkeleri ve Avustralya'da yaşayanlarda Yaşam Doyumunun, Orta-Doğu Avrupa, Asya ve Afrika ülkelerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür^{2,13}. Dorahy ve ark.'nın (2000) farklı kültürlerdeki üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmada Avustralya ortalama puanı (23.83), Nijerya(21.48) ve Gana(21.14) olarak bulunmuş olup; çalışmamızın ortalaması (22.33±6.58)'dir¹³. Örneklem ve çalışma yöntemindeki farklılıklar nedeniyle bu karşılaştırmanın tamamen güvenilir olmayacağı düşünülmele birlikte çalışma sonucumuz literatürle uyumsuzluk göstermemektedir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalaması cinsiyet durumuna göre değerlendirildiğinde; kadınların Yaşam Doyumları erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Özgen (2012)'in çalışmasında; çalışmamıza benzer olarak kadınların Yaşam Doyumu düzeyleri (22,5±5,7), erkeklerin Yaşam Doyumu düzeylerinden (20,6±6,2) daha yüksek bir seviyede olduğu saptanmıştır². Chow'un (2005) üniversite öğrencilerinde Yaşam Doyumunu incelediği araştırmada ise cinsiyetin Yaşam Doyumu üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı bildirilmektedir⁸. Yaşam Doyumu ile cinsiyet ilişkisine dair farklı sonuçlar bulunmaktadır. Dikmen(1995) kadın çalışanların Yaşam Doyumunun, erkek çalışanların Yaşam Doyumundan yüksek çıktığını bulmuştur¹⁵. Vara (1999), Yoğun bakım hemşireleri üzerinde yaptığı araştırmada Yaşam Doyumu puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma göstermediğini bulmuştur⁵. Çalışmamızdan farklı olarak; Avşaroğlu ve ark.'nın (2005) 173 teknik öğretmeni içeren çalışmasında Yaşam Doyumu puanı kadınlarda ortalama 21.64, erkeklerde ise 22.62 olarak bildirilmiştir¹⁶. Dost (2007)'un çalışmasına göre de çalışmamıza benzer olarak kadınların Yaşam Doyumu puan ortalaması 23,90; erkeklerin Yaşam Doyumu puan ortalaması 23,57 olarak bulunmuş olup; kadınların Yaşam Doyumu puan ortalamasının erkeklerinkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir¹⁷. Cenkseven ve Akbaş'ın (2007) üniversite öğrencilerinde Yaşam Doyumu üzerine yaptıkları çalışmada da benzer sonuca varılmıştır¹⁸. Farklı yaş grupları üzerinde yapılmış araştırmaların çoğunun ise Yaşam Doyumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkisi olmadığına işaret ettiği görülmektedir^{19,20,21}. Özgür ve ark.'nın evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinin Yaşam Doyumu araştırmasında; cinsiyetin Yaşam Doyumu üzerinde etkili olmadığı sonucuna varmışlardır^{22,23}. Kabasakal ve Baş'ın

öğretmen adayları üzerinde yaptıkları Yaşam Doyumu çalışmasında da cinsiyetin etkili olmadığı sonucuna varılmıştır²⁴.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalaması öğrenim gördükleri bölüme göre değerlendirildiğinde; Beslenme ve Diyetetik bölümü öğrencilerinin Yaşam Doyumu puanları diğer bölümlere göre daha yüksek bulunmuş fakat istatistiksel olarak bölümler arasında anlamlılık saptanmamıştır. Özgen (2012)'in Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu Öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada da çalışma sonuçlarımıza benzer olarak bölümler arası Yaşam Doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamadığı sonucuna varılmıştır². Yine Özgür ve ark.'nın evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinin Yaşam Doyumu araştırmasında da; öğrenim gördükleri bölümün Yaşam Doyumu üzerinde etkili olmadığı sonucuna varmışlardır²². Özgür ve ark.'nın çalışmasında bölümler Sosyal bilimler, Sağlık bilimleri ve Fen bilimleri olarak ayrılmasına rağmen yaşam doyumu ile istatistiksel anlamlılık bulunmamış olup, çalışmamızın sadece Sağlık Bilimleri bölümleri arasında uygulanmış olması ile açıklanabilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalaması öğrenim gördükleri sınıflara göre değerlendirildiğinde; 4. Sınıf öğrencilerinin Yaşam Doyumu puanları yüksek bulunmuştur fakat sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Çalışmamıza benzer olarak; Özgen (2012)'in Spor Yüksekokulu Öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada da sınıflar arası Yaşam Doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamadığı sonucuna varılmıştır². Ergin ve ark.'nın Tıp Fakültesi öğrencilerinde yaptıkları çalışmada ise çalışmamızdan farklı olarak ilk üç sınıfta okuyan öğrencilerde Yaşam Doyumunun daha yüksek olduğu görülmüştür²³. Öğrenim gördükleri sınıf ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmaması literatürle benzerlik göstermesine karşın, son sınıf öğrencilerinde puanların yüksek olması meslek edinmeleri ve ekonomik yetkinlik kazanacak olmaları ile açıklanabilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalaması gelir düzeyine göre değerlendirildiğinde; gelir durumu orta düzeyde olanlarda Yaşam Doyumu düzeyleri yüksek bulunmuş ve gelir durumu ile Yaşam Doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır. Cenkseven'in (2004) 500 üniversite öğrencisini içeren çalışmasında Yaşam Doyumu üzerinde etkili olan etkenler

arasında sosyoekonomik durumun önemli ve etkili olduğu belirtilmiştir¹⁸. Pınar ve ark. (2015)'nin çalışmasında da aylık gelirini yeterli olarak tanımlayan öğrencilerin Yaşam Doyumu daha yüksek bulunmuştur²⁵. Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde; Chow'un çalışmasında sosyoekonomik düzeyin yüksek olması halinde doyumunun arttığı bildirilmektedir^{8,18}. Dost (2007)'un çalışmasına göre üniversite öğrencilerinin algılanan ekonomik durumlarına göre Yaşam Doyumu puanları birbirinden farklı olduğu görülmüştür. Dost (2007)'un çalışmasında algılanan ekonomik durumu yüksek olan üniversite öğrencilerinin Yaşam Doyumu puanları ortalamasının, algılanan ekonomik durumu orta ve düşük olanların ortalamasından; algılanan ekonomik durumu orta olan üniversite öğrencilerinin Yaşam Doyumu puan ortalamasının ise algılanan ekonomik durumu düşük olanların Yaşam Doyumu puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir¹⁷. Tuzgöl ve Paolini'nin de yaptıkları çalışmada Dost'un çalışmasına benzer sonuçlar elde etmişlerdir^{26,27}. Kabasakal ve Baş (2013)'in üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmada da yine yüksek ekonomik düzeyin, Yaşam Doyumunu yükselten bir değişken olduğu görülmüştür²⁴. Ergin ve ark.'nın Tıp Fakültesi öğrencilerinde yaptıkları çalışmada da yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olanların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir²³. Türkiye ve Yurtdışında yapılan diğer çalışmalarda da üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarının ekonomik durumlardan etkilendiğini göstermektedir^{28,29}. Çalışmamızdaki ekonomik durum ile yaşam doyumunu arasındaki istatistiki anlamlılık literatürle benzerlik göstermektedir. Ekonomik durumun bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri ve kendilerini geliştirebilecek etkinliklere katılım gibi pek çok hedef için gerekliliği ile açıklanabilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalaması akademik başarı durumuna göre değerlendirildiğinde; akademik başarı durumu orta düzeyde olanların Yaşam Doyumu puan ortalamaları yüksek bulunmuş fakat akademik başarı ile Yaşam Doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Cenkseven'in (2004) 500 üniversite öğrencisini içeren çalışmasında Yaşam Doyumu üzerinde etkili olan etkenler arasında akademik başarıdan algılanan hoşnutluğun önemli olduğu belirtilmiştir¹⁸. Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde; Chow'un çalışmasında not ortalaması ve

akademik yaşantıyla ilgili tatmin arttıkça, Yaşam Doyumunun arttığı bildirilmektedir^{8,18}. Dost (2007)'un çalışmasında; üniversite öğrencilerinin algılanan akademik başarılarına göre Yaşam Doyumu puanlarının farklılaştığı görülmüş olup, algılanan akademik başarıları yüksek olan üniversite öğrencilerinin Yaşam Doyumu puan ortalaması, algılanan akademik başarıları orta ve düşük olanların Yaşam Doyumu puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür¹⁷. Bu bulgu Chow'un (2005) araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir⁸. Çalışmamızda akademik başarı ile yaşam doyumu arasındaki ilişki literatürle benzerlik göstermekte olup; öğrencilerin seçtikleri meslek ile ilgili olarak en yoğun ve profesyonel eğitim aldıkları üniversite döneminde akademik başarılarının düşük olmasının ve mezun olamama korkusunun endişe yaratarak yaşam doyumları üzerinde olumsuz etki yaratacakları düşünülebilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalamasının kaldıkları yere göre değerlendirildiğinde; yurttan kalanların Yaşam Doyumu düzeyleri ailesiyle ve arkadaşlarıyla kalanlara göre daha yüksek bulunmuş fakat öğrencilerin kaldıkları yer ile yaşam doyumları arasında bir istatistiksel ilişki saptanmamıştır. Çalışmamızdan farklı olarak Özgür ve ark. (2010)'nın çalışmasında; evde ve yurttan kalan öğrencilerin Yaşam Doyumu değerlendirildiğinde; evde kalan öğrencilerin Yaşam Doyumunun yurttan kalanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür²². Çalışmamızda literatür sonuçlarına göre kaldıkları yer ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin benzerlik göstermemesinin nedeni olarak; yurttan kalan öğrencilerin beslenme ve temizlik gibi temel fiziksel gereksinimleri daha kolay sağlamaları, sosyal ve eğitim olanaklarından daha kolay yararlanmaları olarak açıklanabilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalamasının en uzun süre yaşadıkları yere göre değerlendirildiğinde; yaşamının en uzun süresini ilçede geçirmiş olan öğrencilerin yaşam doyumlarının köy ve ilde geçirenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuş fakat en uzun yaşanan yer ile yaşam doyumları arasında istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. Çalışmamıza benzer olarak; Özgür ve ark. (2010)'nın evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinin Yaşam Doyumu araştırmasında; öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yerin Yaşam Doyumu üzerinde etkili olmadığı sonucuna varmışlardır²². Çalışmamızda

yaşamını en uzun dönemini ilçede geçirenlerde yaşam doyumunun yüksek olması, sosyal desteğin (il ve köydeki yaşama göre ulaşım, çalışma yoğunluğu gibi nedenlerden dolayı) daha güçlü olması şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalamasının arkadaş ilişkilerine göre değerlendirildiğinde; arkadaşlık ilişkileri iyi olanlardaki Yaşam Doyumu arkadaşlık ilişkileri kötü ve orta olanlara göre daha yüksek olarak bulunmuş olup ayrıca arkadaşlık ilişkileri ile Yaşam Doyumu arasında da anlamlılık saptanmıştır. Özgür ve ark. (2010)'nın evde kalan ve yurttan kalan öğrencilerin yaşam doyumları ile ilgili yaptıkları çalışmada sosyal ilişki algısının Yaşam Doyumu üzerinde etkili olmadığı sonucuna varılmıştır²². Kabasakal ve Baş'ın çalışmasında da yine çalışmamıza benzer olarak; olumlu arkadaş ilişkilerinin Yaşam Doyumu üzerinde olumlu yönde etkili olduğu görülmüştür²⁴. Çeçen (2007)'in çalışmasında da yine benzer olarak, arkadaş ilişkileri kötü ve yalnız olan öğrencilerde Yaşam Doyumunun daha düşük olduğu görülmüştür³⁰. Çalışma sonucumuz literatürle benzerlik göstermekte olup, kişilerarası ilişkilerin düzeyi arttıkça, yaşam doyumunun artması olağan bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalaması anne ve babanın eğitim durumlarına göre değerlendirildiğinde; annesi ilköğretim düzeyinde eğitim seviyesine sahip olanların ve babası okuryazar seviyesinde eğitim düzeyine sahip olanlarda Yaşam Doyumu puanları daha yüksek bulunmasına karşın yine de anne ve babanın eğitim düzeyi ile öğrencilerin Yaşam Doyumu puanları arasında bir istatistiksel ilişki bulunmamıştır. Ergin ve ark. (2011)'nin çalışmasında; anne eğitim düzeyi yüksek olanlarda Yaşam Doyumu yüksek bulunmuştur²³. Çalışmamızda anne ve babanın eğitim düzeyi ile yaşam doyumu arasında istatistiksel ilişki bulunmamasına karşın, yapılan diğer çalışmalarda anne eğitim düzeyinin artırılmasının yaşam doyumunu olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Yaşam Doyumu puan ortalaması sosyal etkinliklere katılma durumuna göre değerlendirildiğinde; sosyal etkinliklere katıldığını ifade edenlerin Yaşam Doyumu puanları daha yüksek bulunmasına karşın, sosyal etkinliklere katılmaları ile Yaşam Doyumu arasında istatistiksel bir

anlamlılık saptanmamıştır. Ergin ve ark. (2011)'nın çalışmasında spor yapanların Yaşam Doyumu puan ortalamaları spor yapmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur²³.

Sonuç

Araştırmamızın sonucunda; Sağlık Bilimleri Yüksekokulu öğrencilerinin Genel Yaşam Doyumları orta düzeydedir. Çalışmada gelir durumu ile Yaşam Doyumu arasında ve arkadaşlık ilişkileri ile yaşam doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır. Öğrencilerin Yaşam Doyumunun artması açısından üniversitelerin yaşam alanlarında sosyal ve sportif etkinlik alanları arttırılabilir. Araştırmanın yapıldığı öğrenci grubunun sağlık hizmeti verecek meslek mensuplarının yetiştirildiği bölümlerden oluşuyor olmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca çalışmanın farklı üniversitelerin farklı bölümleri arasında yapıp birbirleriyle karşılaştırılması önerilebilir. Üniversite öğrencilerinin Yaşam Doyumu ile ilişkili faktörlerin değerlendirilerek eğitim gördükleri bu dönemde de birtakım düzenlemeler yapılabilir. Yaşam doyumunun üretkenliği artırdığı bilinmekte olup, yapılacak daha kapsamlı çalışmalar alana olumlu katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Özer M. Karabulut ÖÖ. Yaşlılarda yaşam doyumunu. *Turkish Journal of Geriatrics* 2003;6(2),72-74.
2. Özgen F. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin yaşam doyumunu düzeylerinin incelenmesi. Mezuniyet Tezi. Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale 2012
3. Neugarten B, Havighurst R, Tobin S. The Measure of Life Satisfaction. *Journal of Gerontology* 1961;16,134-143.
4. Diener E, Diener C. Most people are happy. *Psychological Science* 1996;7,181-185.

5. Vara S. Yoğun bakım hemşirelerinde iş doyumunu ve genel yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 1999.
6. Diener E, Seligman MEP. Beyond money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest*. 2004;5,1-31.
7. Wagner CG. The well-being of nations. *Futurist* 2006;40,12.
8. Chow HPH. Life satisfaction among university students in a Canadian prairie city: a multivariate analysis. *Social Indicators Research*. 2005;70,139-150
9. Diener E, Emmons R, Larsen RJ, Griffin S. The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 1985;49,71-75
10. Dağlı A. Baysal N. Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 2016; 15(59):1250-1262
11. Köker S. Normal ve sorunlu ergenlerde yaşam doyumunu düzeyinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1991.
12. Özdemir M, Dilekmen M. Eğitim Fakültesi ilköğretim bölümünde okuyan öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yıldız Uluslararası Eğitim Araştırmaları ve Sosyal Bilimler Konferansında sunulan bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 2014.
13. Dorahy MJ, Lewis CA, Schumaker JF, Akuamoah-Boateng R, Duze MC, Sibiya TE. Depression and life satisfaction among Australian, Ghanaian, Nigerian, Northern Irish, and Swazi University Students. *J Soc Behav Pers*. 2000-15:569-580.
14. Rask K, Astedt-Kurki P, Laippala P. Adolescent subjective well-being and realized values. *J Adv Nurs*. 2002; 38:254-263
15. Dikmen AA. Kamu çalışanlarında iş doyumunu ve yaşam doyumunu. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995
16. Avşaroğlu S, Deniz ME, Kahraman A. Teknik öğretmenlerde yaşam doyumunu, iş doyumunu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2005;14,115-129.

17. Dost MT. Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2007;2(22):132-143
18. Cenkseven F, Akbaş T. Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2007;3(27),43-65.
19. Fugl-Meyer AR, Melin R, Fugl-Meyer KS. Life satisfaction in 18 to 64 year old Swedes: In relation to gender, age, partner and immigrant status. *Journal of Rehabilitation Medical*. 2002;34,239-246.
20. Hampton NZ, Marshall A. Culture, gender, self-efficacy and life satisfaction: A comparison between Americans and Chinese people with spinal cord injuries. *Journal of Rehabilitation*. 2000;66(3):21-29.
21. Hintikka J. Religious attendance and life satisfaction in the Finnish general population. *Journal of Psychology and Theology*. 2001;29(2),158
22. Özgür G, Gümüş AB, Dudu B. Evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 2010;1(1):25-32
23. Ergin A, Hatipoğlu C, Bozkurt Aİ, Bostancı M, Atak BM, Kısaoğlu S, Parasız S, Kaygısız H, Çınarlık A, Karasu E. Tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam doyumunu ve özbakım gücü düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Pamukkale Tıp Dergisi*. 2011;4(3):144-151
24. Kabasakal Z, Baş AU. Öğretmen adaylarında yaşam doyumunun yordayıcısı olarak problem çözme becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 2013;2(1):27-35
25. Pınar Ş, Bilgiç D, Demirel G, Akyüz MB, Karatepe C, Sevim D. Sağlık alanlarında okuyan üniversite öğrencilerinin tükenmişlik ve yaşam doyumları arasındaki ilişki. *TAF Preventive Medicine Bulletin*. 2015;14:4(284-292).
26. Tuzgöl Dost M. Subjective well-being among university students. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2006;31,188-197.
27. Paolini L, Yanez AP, Kelly WE. An examination of worry and life satisfaction among college students. *Individual Differences Research*. 2006;4(5),331-339.

28. Bulut Serin N, Serin O, Özbaş LF. Predicting university students' life satisfaction by their anxiety and depression level. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2010;9:579–582.
29. Demirbatir E, Helvacı A, Yılmaz N, Gul G, Senol A, Bilgel N. The psychological well-being, happiness and life satisfaction of music students. *Psychology*. 2013;4(11A):16–24.
30. Çeçen AR. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve yaşam doyumu düzeylerine göre sosyal ve duygusal yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2007;3(2),180.